

ВИСНОВОК
на проект Закону про ринок деревини
(реєстр. № 13227-д від 10.09.2025)

За дорученням Голови Верховної Ради України Стефанчука Р.О. Комітет з питань екологічної політики та природокористування на своєму засіданні 29.10.2025 (протокол № 246) розглянув, відповідно до предметів відання, проект Закону про ринок деревини (реєстр. № 13227-д від 10.09.2025), внесений народним депутатом України Наталухою Д.А. та іншими народними депутатами України, і відзначає.

Метою законопроекту, відповідно до пояснювальної записки, є комплексне врегулювання відносин між державними інституціями та суб'єктами господарювання на ринку деревини, пов'язаних з купівлею-продажем деревини, а також визначення правових, економічних та організаційних засад функціонування ринку деревини, що сприятиме розвитку цього ринку і забезпеченню інтересів усіх його учасників.

Проектом Закону пропонується, зокрема:

розмежувати функції та відповідальність державних інституцій щодо регулювання питань, пов'язаних із діяльністю суб'єктів господарювання на ринку деревини;

створити Уповноважений державний орган, до відання якого належатимуть питання функціонування ринку деревини;

запровадити категорії малих деревообробників з гірських населених пунктів та створити окрему процедуру біржових торгів із купівлі деревини для малих деревообробників з гірських населених пунктів;

запровадити обов'язковість подання та публічність інформації щодо обсягів, цін продажу та покупців деревини та виробів з неї;

зробити публічною інформацію про продаж деревини та виробів з неї та надати до такої інформації доступ усім учасникам ринку;

встановити умови для повної реалізації заготовленої деревини для усіх учасників ринку деревини та створити на її основі товари з високою доданою вартістю;

передбачити відповідальність усіх учасників ринку за порушення, вчинені неправомірні дії або маніпуляції на ринку деревини, які призвели до спотворення конкуренції та дисбалансу на ринку деревини;

передбачити створення Комісії для розгляду скарг щодо торгів деревиною як інструменту захисту учасників ринку та урегулювання спірних питань, які виникають під час функціонування ринку деревини.

Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку підтримує прийняття зазначеного законопроекту.

Міністерство фінансів України у своєму висновку відзначило, що реалізація положень законопроекту може потребувати додаткових витрат із державного бюджету на забезпечення реалізації функцій, які покладаються на центральні органи виконавчої влади та Національну комісію з цінних паперів та фондового ринку. Проте фінансово-економічних розрахунків та пропозицій щодо джерел покриття таких видатків не надано. Мінфін вважає, що проект Закону потребує доопрацювання та надання фінансово-економічних обґрунтувань.

Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України підтримує проект Закону із зауваженнями, зокрема відзначає що підпунктом 3 пункту 2 Розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення» законопроекту передбачено внесення змін до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». Щодо запропонованих змін Мінекономіки зазначає, що Закон України «Про оцінку впливу на довкілля» впроваджує інститут оцінки впливу на довкілля європейського зразка та забезпечує імплементацію міжнародних зобов'язань України за Угодою про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами – членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII (далі – Угода про асоціацію з ЄС).

У Звітах Європейської Комісії за 2023-2024 роки відзначається уповільнення дотримання законодавства про стратегічну екологічну оцінку та про оцінку впливу на довкілля через воєнний стан та рекомендовано Україні забезпечити її відповідно до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті та *acquis* ЄС.

Європейський Парламент у своїй Резолюції від 09.09.2025 закликав підтримувати Україну у впровадженні процедур оцінки впливу на довкілля, зокрема в лісовому та сільськогосподарському секторах.

Враховуючи зазначене, Мінекономіки не підтримує проект Закону в частині внесення змін до Закону України «Про оцінку впливу на довкілля» та вважає необхідним виключити підпункт 3 пункту 2 Розділу VII «Прикінцеві та перехідні положення».

Також Мінекономіки звертає увагу, що відповідно до статті 35 Угоди про асоціацію з ЄС жодна Сторона не повинна запроваджувати або зберігати в силі будь-які заборони чи обмеження або заходи еквівалентної дії щодо імпорту чи експорту товарів, за винятком випадків, передбачених Угодою про асоціацію з ЄС або Статтею XI ГАТТ 1994.

Згідно зі статтею 311 Угоди про асоціацію з ЄС Сторони зобов'язані вжити заходів для добросовісного виконання постанови арбітражної групи Комітету з питань торгівлі від 11.12.2020 стосовно спору з ЄС у частині щодо обмежень експорту окремих видів деревини, що передбачає скасування мораторію.

Головне науково-експертне управління (далі – ГНЕУ) надало до законопроекту ряд зауважень та пропозицій, зокрема:

у проекті не визначена сфера правового регулювання (дії) «цього Закону», що не дозволяє однозначно ідентифікувати суспільні відносини, які складають його предмет;

понятійний апарат законопроекту потребує доопрацювання, а саме визначення деяких термінів характеризується неповним розкриттям їх змісту, нечіткістю та неоднозначністю, що може ускладнити їх застосування та не дотримано у законопроекті принципу термінологічної єдності;

низка важливих питань щодо ринку деревини регулюються у проекті Закону недостатньо або не регулюються взагалі, що свідчить про незавершеність механізму правового регулювання.

Також ГНЕУ зазначає, що у пункті 4 частини першої статті 3 передбачено принцип «запобігання знелісненню, недопущення знищення лісів та заподіяння їм шкоди». Проте, питання «знеліснення» (визначення цього поняття, механізм забезпечення такого «запобігання» тощо) не регулюються у законопроекті.

Частина п'ята статті 3 проекту Закону передбачає, що «учасники ринку деревини зобов'язані подавати повну інформацію до Електронного обліку деревини в порядку та обсязі, визначених Уповноваженим державним органом». Тобто, регулювання порядку та обсягу подання інформації учасниками ринку деревини до системи електронного обліку деревини

передбачається у проекті на підзаконному рівні, що не узгоджується з статтею 50 Конституції України, Конвенцією про доступ до інформації, участь громадськості в процесі прийняття рішень та доступ до правосуддя з питань, що стосуються довкілля (Орхуською Конвенцією), законами України «Про інформацію» та «Про охорону навколишнього природного середовища». ГНЕУ вважає, що порядок надання та обсяг відповідної інформації має визначатись на законодавчому, а не підзаконному рівні, що задекларовано у законопроекті.

ГНЕУ звертає увагу, що положення частини третьої 3 статті 69 Лісового Кодексу України (далі – ЛКУ) не узгоджується із чинними нормами частини сьомої 7 статті 18 ЛКУ; запропоновані норми частини 5 статті 69 ЛКУ потребують узгодження із приписом частини другої статті 18 ЛКУ, також дискусійним вбачається положення частини шостої цієї ж статті, відповідно до якої «строк дії спеціального дозволу на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток) може бути продовжений до п'яти місяців, якщо лісова ділянка, на якій здійснюється заготівля деревини, знаходиться у зоні надзвичайної ситуації».

Щодо змін до Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів» ГНЕУ зазначає, що у супровідних документах до проекту відсутнє достатньо аргументоване та підкріплене варіантними розрахунками обґрунтування внесеної законодавчої пропозиції щодо пропонуваного терміну, а також не надано чіткої статистичної інформації та належних економічних розрахунків щодо: наявності/відсутності критичного дефіциту лісоматеріалів необроблених та деревини паливної в Україні; потреб України у лісоматеріалах та деревині паливній; можливостей задоволення цих потреб за рахунок імпорту тощо.

Комітет підтримує необхідність правового врегулювання питання ринку деревини в країні, створення прозорого механізму ціноутворення, розвитку конкурентних засад у торгівлі деревиною, водночас, проаналізувавши проект Закону, висловлює свої зауваження та пропозиції до нього:

1) статтею 17 законопроекту передбачено формування товаросупровідних документів, однак відсутня вимога щодо фіксації геолокації місця заготівлі деревини, що не забезпечує у повній мірі врахування вимог статей 9 та 10 Регламенту 2023/1115/ЄС Європейського парламенту та Ради від 31.05.2023 щодо надходження на ринок Союзу та експорту з Союзу певних товарів і продуктів, пов'язаних із знищенням і деградацією лісів, і про скасування Регламенту (ЄС) 995/2010;

2) текст законопроекту не відповідає порівняльній таблиці. Зокрема, зміни до частини другої статті 69 ЛКУ передбачають, що «спеціальний дозвіл на спеціальне використання лісових ресурсів (лісорубний квиток) на заготівлю деревини, у тому числі в порядку рубок головного користування та проведення *інших рубок та робіт, пов'язаних і не пов'язаних із веденням лісового господарства*, видається в електронній формі...». Водночас у порівняльній таблиці використано формулювання: «...на заготівлю деревини, у тому числі в порядку рубок головного користування, видається в електронній формі...».

3) формулювання у проекті Закону «та проведення інших рубок та робіт, пов'язаних і не пов'язаних із веденням лісового господарства» (частина друга статті 69 ЛКУ) не відповідає вимогам забезпечення юридичної визначеності правової норми, яка є невід'ємною складовою принципу верховенства права, та згідно з якою юридичні норми мають бути чіткими, ясними і недвозначними, оскільки неможливо гарантувати їх однакове застосування та запобігти довільному тлумаченню у правозастосовній практиці;

4) законопроектом пропонується внести зміни до статті 2-1 Закону України «Про особливості державного регулювання діяльності суб'єктів підприємницької діяльності, пов'язаної з реалізацією та експортом лісоматеріалів», зокрема передбачається, що тимчасово, на період дії воєнного стану, та протягом десяти років з дня його припинення або скасування, забороняється вивезення за межі митної території України в митному режимі експорту деревини паливної (код 4401 11 00 00 УКТ ЗЕД) та лісоматеріалів необроблених (код 4403 УКТ ЗЕД).

Статтями 143 «Винятки, пов'язані із безпекою» та 472 «Заходи, пов'язані суттєвими інтересами безпеки» Угоди про асоціацію з ЄС передбачається, що жодне з положень цієї Угоди не можна тлумачити як таке, що не дозволяє будь-якій Стороні вживати будь-які заходи, які вживаються під час війни та ніщо в цій Угоді не перешкоджає Стороні вживати будь-яких заходів, які вона вважає необхідними для забезпечення власної безпеки, у випадку серйозних внутрішніх безпорядків, які порушують закон і громадський порядок, під час війни або серйозного міжнародного напруження, яке є загрозою війни, або для виконання взятих на себе зобов'язань з підтримання миру та міжнародної безпеки.

Комітет вважає, що на період дії воєнного стану положення законопроекту можуть підпадати під винятки відповідно до статті XXI Генеральної угоди з тарифів і торгівлі (ГАТТ) та статей 143 і 472 Угоди про асоціацію з ЄС.

Водночас реалізація таких норм потребує проведення додаткових консультацій з Європейським Союзом;

5) законопроектом передбачено зміни до статті 3 Закону України «Про оцінку впливу на довкілля». З метою забезпечення комплексного підходу до врегулювання питання оцінки впливу на довкілля в лісовій галузі, вважаємо доцільним виключити зазначені зміни з тексту законопроекту (реєстр. № 13227-д) та врегулювати це питання в межах окремого, більш ґрунтовного законопроекту, який дозволить всебічно врахувати всі аспекти, що стосуються лісового господарства.

Враховуючи викладене, Комітет ухвалив висновок і прийняв рішення:

1. Рекомендувати Комітету з питань економічного розвитку врахувати зауваження та пропозиції Комітету, викладені у мотиваційній частині висновку до проекту Закону про ринок деревини (реєстр. № 13227-д від 10.09.2025), внесеного народним депутатом України Наталухою Д.А. та іншими народними депутатами України.

2. Рішення направити до Комітету з питань економічного розвитку.

Голова Комітету

Олег БОНДАРЕНКО

